

Ο παροικιακός Τύπος τα τελευταία 50 χρόνια

Γράφει ο Γ. Χατζηβασίλης

ΜΕΡΟΣ 9

Ο «Πανελλήνιος Κήρυκας» ήταν πανίσχυρος πια, με μεγάλη κυκλοφορία και τεράστια κέρδη, στη χρυσή εποχή του παροικιακού Τύπου, γιατί καλωδιακή τηλεόραση δεν υπήρχε και τα ραδιοφωνικά προγράμματα ήταν λίγα και μικρής διάρκειας. Με τον Γιώργο Μεσσάρη στο τιμόνι, ο «Πανελλήνιος Κήρυκας» λειτουργούσε ρολόι και εξυπηρετούσε με το αζημίωτο, φυσικά, τις κοινωνικές και εμπορικές ανάγκες του Ελληνισμού στο Σίδνεϊ. Να υπενθυμίσω ότι η έκδοση τής Δευτέρας γινόταν ανάρπαστη επειδή κυκλοφορούσε με τα αποτελέσματα του ελληνικού πρωταθλήματος, λόγω διαφοράς τής ώρας πριν καν δημοσιευτούν στις αθηναϊκές εφημερίδες, ενώ η έκδοση τής Τετάρτης ήταν ένας θησαυρός διαφημίσεων.

Πώς μπορούσε να σκεφτεί κάποιος τότε ότι αυτή η μεγάλη εφημερίδα θα άλλαζε κάποτε όνομα, θα χρεοκοπούσε και θα σταματούσε για ένα διάστημα την κυκλοφορία της; Αλλά για όλα υπάρχει «ένας λόγος σοβαρός», όπως λέει το άσμα και όπως θα δούμε στη συνέχεια...

Τον καιρό εκείνο όλη η στοιχειοθεσία εντύπων από τις καθημερινές μεγάλες εφημερίδες μέχρι την πιο μικρή τυπογραφική εργασία γινόταν είτε με τυπογραφικά στοιχεία ή με τις λινοτυπικές, μια δαπανηρή, ανθυγιεινή, θορυβώδη και βρώμικη διαδικασία που χρειαζόταν πολύ χώρο για τα αναγκαία μηχανήματα και τα εξαρτήματά τους. Πολλές μικρές προαστιακές εφημερίδες, τυπογραφεία και εκδοτικοί οίκοι δεν είχαν δικές τους εγκαταστάσεις και χρησιμοποιούσαν ειδικές επιχειρήσεις στοιχειοθεσίας μια φορά την εβδομάδα, τον μήνα ή όποτε τις χρειαζόνταν. Οι λινοτύπες ήταν ειδικευμένοι τεχνίτες με καλούς μισθούς και χρειάζονταν χρόνια για να εξειδικευτούν στην τέχνη τους, γι' αυτό τα μεγάλα εκδοτικά συγκροτήματα μελετούσαν τρόπους για να μειώσουν το κόστος τής στοιχειοθεσίας τους.

Ν' αναφέρω μόνο πως όταν άρχισα να εργάζομαι στον *Advertiser* του Αντελάιντ, οι παλιοί λινοτύπες έρχονταν στη δουλειά με Μερσεντές και ένας μάλιστα με Ρολς Ρόις(!), επειδή δούλευαν με πολύ ευνοϊκούς όρους.

Τότε άρχισε να εμφανίζεται η φωτοστοιχειοθεσία και αφού είχα κάνει τις έρευνες για τη «Φωνή» πίστευσα ότι είναι η μέθοδος του μέλλοντος που θ' αχρηστεύσει τις λινοτυπικές. Αντίθετα με τα τυπογραφικά στοιχεία και τις λινοτυπικές, στη φωτοστοιχειοθεσία χρειαζόνταν μερικά ηλεκτρολόγια που μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν δακτυλογράφοι και ένα μηχάνημα επεξεργασίας που φωτογράφιζε σε χαρτί τη δουλειά των δακτυλογράφων. Χωρίς

θόρυβο, με την καθαριότητα γραφείου, χωρίς ανθυγιεινές αναθυμιάσεις από το μείγμα μολύβδου και αντιμονίου και με μικρότερο μισθό από τους λινοτύπες, οι δακτυλογράφοι έπρεπε να μάθουν μόνο μερικούς κώδικες για την γραμματοσειρά, το μήκος τής γραμμής και το ύψος των γραμμάτων του κειμένου που δακτυλογραφούσαν πριν εμφανιστεί σε φωτογραφικό χαρτί.

Από περιέργεια μια μέρα, λοιπόν, πήγα σ' έναν πλειστηριασμό τυπογραφικών μηχανημάτων για να δω αν υπάρχει ενδιαφέρον για το νέο σύστημα και ποιό είναι το κόστος του. Εκεί είδα τον Θήο Σκάλλκο, αλλά τον απέφυγα επειδή δεν ήθελα να συζητώ το κλείσιμο τής «Ελληνικής Φωνής».

Όμως όταν δεν πάει ο Μωάμεθ στο βουνό, πάει το βουνό στο Μωάμεθ, έρχεται ο Θήο κοντά μου και χωρίς να μιλήσει παίρνει ένα μπουκάλι Κόκα Κόλα που κρατούσα, ήπια μια γουλιά σαν ένδειξη συμφιλίωσης, πως δεν μου κρατά κακία και είπε: «Άστα αυτά εδώ και έλα στο γραφείο να δεις μια μηχανή που έχω και πώς μπορούμε να την εκμεταλλευτούμε», λες και τού ζήτησα δουλειά! Τού απάντησα ότι θα το σκεφτώ, αν και με έβαλε σε πειρασμό, αλλά δεν ήμουν σίγουρος ότι τα νεύρα μου θ' άντεχαν ακόμη μια περιπέτεια ύστερα από την εμπειρία με τη «Φωνή».

Για να μην πολυλογούμε, ο Θήο ήρθε ένα βράδι στο σπίτι μου και μου πρότεινε συνεταιρισμό, εκείνος, εγώ και ο αδελφός του Γιάννης για μια νέα επιχείρηση φωτοστοιχειοθεσίας με εγγυημένο μισθό μέχρι να δείξει κέρδη. Υποπευόταν ότι η μέθοδος αυτή ήταν ικανοποιητική και συμφέρουσα οικονομικά, αλλά δεν μπορούσε ούτε να φανταστεί τις συνέπειές της στην τυπογραφία, τις δυσκολίες στην εφαρμογή και το μεγάλο κόστος για την αγορά.

Αφού συμφωνήσαμε και πήγα στα γραφεία τού «Κήρυκα», είδα νέα πρόσωπα όπως τον Βασιλάκη Πασσά που έμελλε να εξελιχθεί σε έναν από τους κορυφαίους μας αθλητικογράφους και εφημεριδοποιούς, δημοσιογράφους και αθλητικογράφους, τον Αγγελο Κούρλιο που επέστρεψε στα παλιά λημέρια του, τον Δημήτρη Τζουμάκα που κι' αυτός άφησε το στίγμα του, τον Οδυσσέα Πλατύρραχο που τελικά ακολούθησε το δικό του δρόμο στον τραπεζικό τομέα και στα παροικιακά ΜΜΕ με την εφημερίδα των Κρητικών και δικό του ραδιοφωνικό σταθμό, τον Τάσο Νεράντζη, που εργάστηκε στη ραδιοφωνία SBS, τον Κύπριο Λεύκιο Κλεάνθους και τη συμπατριώτισσά του, Μαρία Χατζηγεωργίου, τον συνεργάτη μας σήμερα Μπάμπη Ράκη, αλλά και τον λογοτέχνη - ηθοποιό, Γιώργο Καζούρη, που εργαζόταν στο λογιστήριο, ενώ διευθυντής διαφημίσεων ήταν ο γνωστότατος στην παροικία μας, Γιώργος Αντωνίου. Να πω, όμως, ότι δεν θυμάμαι ακριβώς αν ήταν όλοι εκεί

“Εφημερίδα δεν είναι ένα άσπρο χαρτί μουτζουρωμένο με μελάνι για να τυλίγουμε τα σκουπίδια. Είναι ζωντανό πράγμα που πρέπει να σε βόμαστε γιατί είναι δάσκαλος που σε διδάσκει, δημόσιος κήρυκας που σε ενημερώνει, επιθεωρητής που ελέγχει τα πάντα, διασκεδαστής για να σε ψυχαγωγεί, πιστός φίλος που σου κρατά παρέα και τέλειο συμπλήρωμα τού καφέ”.

μαζί τότε, ή κάποιοι ήρθαν λίγο αργότερα. Η φωτοστοιχειοθετική μηχανή τού «Κήρυκα» ήταν ένα πρωτόγονο μηχάνημα με τα σημερινά δεδομένα που χειριζόταν μια δύστροπη Νεοζηλανδέζα, η Λινέτ, η πιο γρήγορη δακτυλογράφος που έχω δει ποτέ, η οποία με πήρε από καλό μάτι και έγινε δασκάλα μου.

Αρχίσαμε, λοιπόν, την παραγωγή αγγλικών κειμένων και καθώς αυξανόταν ο φόρτος εργασίας, μάς βοηθούσε η αξέχαστη Τζόαν Μεσσάρη που στο μεταξύ είχε παντρευτεί τον Γιώργο και έγραφε τις αγγλικές σελίδες στον «Κήρυκα», που είχε αρχίσει η Ντοόροθι Οικονόμου, αλλά μια Κυριακή απόγευμα που έπρεπε να εργαστούμε για να βγει η δουλειά, ξέσπασε κρίση.

Η Λινέτ ήρθε με δύο σκυλάκια παραμάσχαλα και ο Θήο που έτυχε να βρίσκεται στην είσοδο, τη ρώτησε πού πάει με τα σκυλιά. «Έχω δουλειά», του απάντησε αυτή.

«Και νομίζεις ότι είναι ζωολογικός κήπος εδώ; Πάρε τα σκυλιά στο σπίτι και έλα πίσω να εργαστείς», τής λέει, αλλά η Λινέτ δεν καταλαβαίνει τίποτε. «Χωρίς τα σκυλιά δεν ξανάρχομαι», απαντά και φεύγει.

Εγώ δεν έχω ιδέα τί συμβαίνει και περιμένω την Λινέτ αμάν και πώς για να βγει η επείγουσα δουλειά, όταν ο Θήο μου λέει τα δυσάρεστα νέα. Εν πάση περιπτώσει, ήρθε η Τζόαν Μεσσάρη, ξενυχτήσαμε και η δουλειά έγινε, ενώ αργότερα προσλάβαμε και άλλες δακτυλόγράφους καθώς αυξανόταν η παραγωγή. Το φθηνότερο κόστος στοιχειοθεσίας που προσφέραμε ήταν μαγνήτης για τους εκδότες, αλλά τα μεγάλα κέρδη γίνονταν από την εκτύπωση των εντύπων, όπως για παράδειγμα την μεγάλη ιταλική εφημερίδα «Λα Φιάμα», που αναλάβαμε να στοιχειοθετούμε και να τυπώνουμε.

Το μηχάνημα, όμως, άρχισε να αγκομαχά, οι στοιχειοθέτες διαμαρτύρονταν επειδή ήταν αργό και ειδοποίησα τον Θήο ότι οι δυνατότητες τής μηχανής ήταν πια περιορισμένες αν ήθελε ν' αυξήσει την παραγωγή.

Μού ανέθεσε να βρω ένα πιο σύγχρονο μηχάνημα με μεγαλύτερες δυνατότητες και χωρίς να το συνειδητοποιήσω, με την εντολή αυτή ξεκίνησα μια πραγματική τεχνολογική επανάσταση στον Τύπο τής Αυστραλίας με ελληνική πρωτοβουλία.

ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΧΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ: Αμ' έπος αμ' έργον.